

Sausio 1917 m.

№ 1 (59).

Turinys.

I. Pr. A. DAMBRAUSKAS: „Motinėlės“ pirmas dešimtmetis (1907—1917)	1
II. A. J.: Augštų minčių naudingumas ir reikalingumas. (F. Kerer'ų sekant).	3
III. A. DAILYDĖ: Mano rumas. (Eilės).	10
IV. VINCAS SIONIS: Vasaros rytas. (Eilės).	13
V. PAPARONIS: sekdamas GOETHE. Dailininkas.	14
VI. ALGIMANTAS: Taip jam buvo lemta.	19
VII. J. LUKOSIUS: Mokytojas Juozas Marcinkevičius.	24
VIII. A. G—S: Knygų recenzijos.	29
IX. Iš mokyklų gyvenimo.	30
X. Redakcijos atsakai.	31

SAUSIO 1917. METŲ.

T. VI.

ATEITIS.

№ 1.

Sveiki sulaukę Naujų 1917 Metų!

„Motinėlės“ pirmas dešimtmetis (1907—1917).

Sausio 27 dieną 1907 m. registruota tapo Kauniškė „Motinėlės“ Draugija. Jos tikslas — šelpti talentingą abiejų lyčių jaunimą, einantį augštesnius specialius mokslus.

Ši savo uždavinį „Motinėlė“ sąžiningai pildė per dešimts metų: daug kam teikdavo pagal reikalo vienkartinės pašalpas, kitus priimdavo savo stipendiatais, užtikrindama jiems išlaikymą per visus augštesnio mokslo metus.

„Motinėlė“ nedarydavo skirtumo tarp pašaukimų: ji šelpė ir filologus ir medikus, ir komersantus ir teologus, ir dailininkus ir filosofus, ir muzikus ir literatus... Jai rūpėjo kiekvienas jaunas talentas Lietuvai palaikyti, duoti jam progos savo specialume prideramai išsilavinti ir geriau busimam veikimui prisirengti.

Kaipo draugija katalikiška, „Motinėlė“, žinoma, stengėsi pirm visko padėti augštesnius mokslus išeiti tokiai jaunuomenei, kuri pasižymi nevien gabumais, bet ir dora, t. y. kuri brangina savo tėvų tikybą, nesiskiria nuo Bažnyčios, neišsižada krikščioniškų idealų, elgias krikščionystės principais.

Dėlei to „Motinėlė“ mūsų pirmeivių tarpe pritarimo nerado; ją palaikė vien tik tikintieji katalikai, daugiausia kunigai, nors „Motinėlės“ pašalpos tik retkarčiais tetek-

SAUSIO 1917. METŲ.

T. VI.

ATEITIS.

№ 1.

Sveiki sulaukę Naujų 1917 Metų!

„Motinėlės“ pirmas dešimtmetis (1907—1917).

Sausio 27 dieną 1907 m. registruota tapo Kauniškė „Motinėlės“ Draugija. Jos tikslas — šelpti talentingą abiejų lyčių jaunimą, einantį augštesnius specialius mokslus.

Ši savo uždavinį „Motinėlė“ sąžiningai pildė per dešimts metų: daug kam teikdavo pagal reikalo vienkartinės pašalpas, kitus priimdavo savo stipendiatais, užtikrindama jiems išlaikymą per visus augštesnio mokslo metus.

„Motinėlė“ nedarydavo skirtumo tarp pašaukimų: ji šelpė ir filologus ir medikus, ir komersantus ir teologus, ir dailininkus ir filosofus, ir muzikus ir literatus... Jai rūpėjo kiekvienas jaunas talentas Lietuvai palaikyti, duoti jam progos savo specialume prideramai išsilavinuti ir geriau busimam veikimui prisirengti.

Kaipo draugija katalikiška, „Motinėlė“, žinoma, stengėsi pirm visko padėti augštesnius mokslus išeiti tokiai jaunuomenei, kuri pasižymi nevien gabumais, bet ir dora, t. y. kuri brangina savo tėvų tikybą, nesiskiria nuo Bažnyčios, neišsižada krikščioniškų idealų, elgias krikščionystės principais.

Dėlei to „Motinėlė“ mūsų pirmeivių tarpe pritarimo nerado; ją palaikė vien tik tikintieji katalikai, daugiausia kunigai, nors „Motinėlės“ pašalpos tik retkarčiais tetek-

davo kandidatams į kunigus; dažniausiai jos eidavo pasaulinių profesijų jaunimui šelpti.

„Motinėlės“ veikimas praslinkusiame dešimtmetyje dėl didumo nebuvo perdidelis. „Motinėlė“ veikė tyliai, nereklamavos, neafišavos; gal dėlto ji ir nėra kol kas plačiai žinoma mūsų visuomenėje. Iš tos priežasties ji nesutraukė didesnių kapitalų: jos metiniai biudžetai buvo nedidoki, vos 2—3000 rub. besiekiantis.

Dalimi gal čia kalta buvo valdyba, maž tedavinėjusi spaudai žinių apie „Motinėlės“ tikslą ir veikimą. Bet nėra be kaltės ir pati katalikiškoji moksleivija, ypač „Motinėlės“ stipendiatai, kad neplatino žinių apie „Motinėlę“ savo pažįstamų tarpe ir neragino jų rašytis į tos draugijos sąnarius.

Po karui gabaus jaunimo, reikalausiančio sušelpimo augštesniems mokslams išeiti bus be abejo dar daugiau. Taigi ir butu geistina, kad kiekvienas „ateitininkas“, kurs ilgainiui pats gal kreipsis į „Motinėlę“ prašydamas pašalpos, imtu jau nun darbuotis „Motinėlės“ reikalams, ragindamas savo gimines, pažįstamus dėti jai aukų ir rašytis jos sąnariais.

Metinis sąnarinis mokestis, rašantis „Motinėlės“ Draugijon, yra 10 rublių. Pinigai galima siųsti „Motinėlės“ išdininkui kanonikui K. Šauliui, arba jos pirmininkui prelatui A. Dambrauskui. Abudu gyvena Kaune. Rusijoje teliko tik „Motinėlės“ sekretorius prelatas J. Skvireckas.

Baigdamas šį straipsnelį negaliu čia su pagarba ir dėkingumu nepaminėti vieno ypatingo „Motinėlės“ šelpėjo, kun. P. M. Jis netikėtai nuolat buvo „Motinėlės“ sąnariu, bet ir net šiuo karo metu neužmiršo jos. Įsitaisęs prie klebonijos medelyną ir išsiauginęs jame visokių vaisinių medelių, jis pardavinėja juos aplinkinėms ukininkams, o pinigus surinktus už medelius siunčia „Motinėlei“. Tuo būdu 1915 metais „Motinėlė“ iš šio nepaprasto geradario yra gavusi 145 r. 50 k., o 1916-ais — 170 r. 80 k. Butu geistina, kad šis gražus duosnumo pavyzdys nepasiliktu be atbalsio mūsų visuomenėje. Nes šis garbus vyras varo tuo būdu dvejopą kultūros darbą: iš vienos šalies, platindamas vaisinių medžių veisimą, jis kelia mūsų

krašte ukio kultūrą, iš kitos, šelpdamas „Motinėle“, jis kiek galėdamas padeda Lietuvai gamintis naujų jaunų kultūros darbininkų. Taigi ir tebunie jam už tai dviguba garbė.

Tiesa, ne kiekvienas gali veisti medelius. Bet daug kas iš katalikų lietuvių galētu įnešti „Motinėlės“ reikalam bent po 10 rub. Ypač tai turētu rupėti tiems, kurie gerai supranta reikalingumą lietuviškos katalikiškos inteligentijos mūsų kraštui. Čia katalikams reiktu imti pavyzdys iš mūsų pirmeivių, kurie savo „Žiburėliui“ renka aukų kur tik gali, nuolat jį skelbia, reklamuoja ne vien Lietuvoj, bet ir Amerikoje per savo tam tyčia pasiūstus delegatus.

„Motinėlės“ pirmininkas

Pr. A. Dambrauskas.

Augštų minčių naudingumas ir reikalingumas.

(F. Kerer'ui) sekant).

Tik menkaverčiai žmogeliai tenkinasi viršuju gyvenimo bildesiu. Didvyriai paprastai siekia mintimi gyvenimo dugno; jų protas kila augščiau, mėgsta augščiausias mintis apie Dievą, religiją, sielą, amžinumą ir t. t... Tų amžinų klausimų gvildenimui paveda jie visą savo gyvenimą. Sustiprinti tomis augstomis mintimis jie ramiai atlieka savo didvyriškus darbus, kuriais ilgus amžius kartų kartos paskui didžiuojas. Jie tai yra žmonės - pavyzdžiai, nors jie patį to ir nenujaučia. Dažnai esti jie ir pasaulio

¹⁾ Gebt mir grosse Gedanken. Ein Buch für Krise des Lebens von Franz K. Kerer, 2-te Auflage Regensburg, Manz 1908.

nepatėmyti. Tečiau tai yra tikri, kad ir paslėpti, didvyriai. Teisingai apie juos spręsti tegali vien tikri žmonių žinovai.

Greta tų didvyrių gyvena minios žmonių, kurie niekad gyvenimo prasmės nepermano. Tai yra paviršutinės sielos, apie kurias dainius sako:

Virš gilių - giliausių mįslių
Lengvapėdis žmogus skrieja,
Be minties, lyg vandens voras,
Tvenkiny kad šokinėja.
Ei svety, ar gali tarti,
Kur b'einąs, iškur ateinąs?
Koksai tikslas žemės žygio?
Kam tos raudos, o ne dainos?
Ar tu lygus vandens lašui,
Kurį tveria karštas garas,
Kurs žemai čia virsta nieku,
O augštai rasa vėl daros?
Atsakyk į tai, jei moki? ...

Zemos dvasios paprastai aplenkia tuos klausimus ir išvengia krizių. Bet tikras žmogus privalo surasti sau tikrą į juos atsaką.

Zmones negilus, paviršutiniški lengvai nustumia tuos klausimus šalin. Tam tikslui anot Getės tarnauja:

Stiprus alus ir dvokiantis tabokas,
Jei truksta mergšės, — tai jų pamegimas;
Be to dar smuikas, triukšmas ir žaidimas,
Jie užia klykia lyg velnio apsėsti, —
Ir tai yr džiaugsmo jų apsireiškimas.

Pridurkim čia dar kortas, romanų skaitymą, ištisomis valandomis plepėjimą, geriausiam atvejių užsiėmimą bėgančiais dienos reikalais, tai bus ir visos svarbiausios stotys jų bėgimo nuo amžinų klausimų, kurie jiems atrodo nepakenčiami ir net juokingi. Jie neįstengtu suprast tokio šv. Augustino parpuolusio žemėn ir karštomis ašaromis plaujančio savo jaunystės paklydimus. Jie, kaip Herodas Jėzų, mielai pajuoktu kiekvieną jaunikaitį, bekovojantį su pagundomis... Jie nepabijotu, kaip Pilotas, pasmerkti nekaltąjį ir, nuplovę rankas, sėsti už stalo pietų valgyti.

Bet gal kas čia paklaus, ar gilios rimtos sielos yra laimingos? Nelaimingomis jų niekad negalima pavadinti;

dažnai jos esti tragiškos, dideliems darbams paskirtos. Tuo jos netik save, bet paprastai ir visą savo tautą išaugština. Bet toje augštybėje jos tik tuomet teuzsilaiko, jei nuolat gaivina save augštomis mintimis. Augštos mintis yra naudingos ir reikalingos ne vien atskiriems asmenims, bet kiekvienai tautai ir kiekvienai gadynei. Delei to ne bereikalo yr išsitaręs didis vokiečių dainius Getė: „Melskitės prašydami augštų mičių“.

I

Gyvenimo sukury daug kas tenkinas visokiais niekniekiais, bet juo labiau artinas prie mirties, juo aiškiau jaučia, kad žemos mintis, kuriomis ligšiol kaip vaikas žaidavo, yra niekai, kad tikrą vertę teturi vien augštos mintis, amžini gyvenimo klausimai. „Duokit man augštų mičių“ — tai buvo paskutinis mirstančio vokiečių išminčiaus Herderio prašymas. Ir jame gludi labai gili prasmė.

Augšti, motinos ištarti, žodžiai: „Pažvelgkit, vaikai, augštytyn į dangų“ paragino brolius Makabėjus stoti kovon ir pereiti per kraujingas kankynes. Augštais žodžiais: „Neužmirškim, kad esam Dievo vaikai“, paragino vienuolis. Fr. Godoy 34 savo bendradraugius paguldyti galvas už Kristų Brazilijoj liepos 15 d. 1570 metais. Ir pats Išganytojas prieš mirsiant stiprino apaštalus savo paskutiniu pašnekesiu, kur kiekvienam sakiny gludi neapsakoma tikra dvasiška augštybė.

Bet esti padėjimų, dar skaudesnių kaip mirties valanda, kuomet pilnas jiegu žmogus pats liuosa valia, pakėlęs ranką, stengiasi perkirsti savo gyvenimo siulą. Sulaikyti jį nuo to baisiausio prasižengimo tegali paskutinėje valandoj tik augštos mintis. Pavyzdžiu gali būti čia Napoleonas I. Kad jis pirmą kartą tapo numestas nuo sosto..., norėjo nusinuodyti. Tam tikslui turėjo jau prirengtą sau opijaus taurę. Jau buvo ją begerias, bet susyk atstumė nuo savęs ir kreipdamasis į savo jenerolus sušuko: „Rasysiu mūsų veikalų istoriją, padarysiu jūsų veikalus nemirtingais. Dar yra delko ilgiau pagyventi“. Mintis apie naują augštą uždavinį davė jam naują gyvenimą. Panašų atsitikimą biografai pažymėjo ir Beethoveno gyvenime.

Žudymosi manija labai buvo prasiplatinus tarp senovės pagonų. Krikščionystei su jos augštais idealais gavus viršų, darymas sau galo tapo labai retas. Nun vėl dažnai ima žmonės patįs žudyti, nes augstų krikščionystės minčių įtekmė visokiais budais stengiamasi tramdyti.

Dažnesnis už savęs žudymą yra šios gadynės žmonėse pesimizmas bei nepasitenkinimas gyvenimu. Nuo pesimizmo neliuosi net geriausi žmonės. Daug kas neretai nuleidžia rankas ir nieko nebenori veikti, kaip tai atsitiko net didžiam pranašui Elijai, kurs, išėjęs tyruosna, laukė mirties. Tuomet suskambėjo jam augstos minties šaukimas: *Grandis tibi exstat via* — „tu privalai atlikti dar didelę kelionę, turi didelį uždavinį—eiti į Dievo kalną“. Ir išnaujo sustiprintas, jis kelias ir eina kur jam liepta.

Daug kam įkyri gyvenimas, delto kad jie nemoka savo veikimui priduoti augštesnio turinio. Jie nelaimingi, delto kad neturi jokio augštesnio gyvenimo tikslo, jokio prakilnesnio uždavinio. Tai dažniausiai pasitaiko pasiturinčiuose luomuose, nereikalaujančiuose rupintis dėl duonos kąsnio. Jie praleidžia ištisas dienas ir metus atsidavę niekniekiams, žaidimams ir plepalams. Jie perseni, kad butu patenkinti žaismais, o perjauni, kad butu be geismų. Iš čia jų kankinimosi. Išėiti iš to padėjimo tik vienas tēra kelias: reikia pasirinkti koks augstas gyvenimo tikslas, pamylėti koki augštesnė mintis bei idealas. Tai suteikia vėl norų ir jėgų gyventi.

Augstos mintis gelbsti taipgi ir nuo gyvenimo nuobodumo. Tam nuobodumui prašalinti neretai užtenka pakelti akis į dangų, pasigerėti plačiąja jūra, pasigrožėti augštais kalnais bei kitomis gamtos grožybėmis. Bet dar geriau tam tinka augstos mintis.

Mintijančiam žmogui gyvenimas be augstų minčių tiesiog nepakenčiamas.

Šilleris teisingai sako:

Meskit lauk nuo savęs žemės rupestį.
Bėgkit ten toliau už jautulių ribos,
Iš prislėgto, angšto šio gyvenimo
Prie minčių luosybės pašvęstos:
Idealai duos išganyką.

Panašų patarimą teikia ir šv. Pranciškus Salezijus ragindamas, užėjus gyvenimo nuobodžiui jieskoti augštų minčių geroje knygoje.

Apspitus pagundoms, sukilus kuno geiduliams, nesveikoms svajonėms sielą pagavus, šale maldos geriausias ginklas taipgi augštos mintis apie amžinas tiesas. Reikia tik nesitenkinti jas sau akymirkšniui atsiminus, bet ilgiau pamąstyti. Jaunimas ypač tai privalētu nuolat turėti omenėje. Nes teisingu Böhmer'io pasakymu: „nėra nieko svarbesnio jaunimui, kaip turėti idealų ir juos tikėti. Jaunimas grynai realistiškai bemanąs yra tiesiog pražuvęs“.

Nerasime nei vieno garsaus vyro, kurs nebut kurstęs save augštomis mintimis. Šv. Pranciškus Asižietis savo jaunystei pasiryžęs Dievo padedamas „didelius darbus nuveikti“, pildė tai per visą savo gyvenimą. Šv. Antanas išgirdęs augštus žodžius: „Buki tobulas“ ėmėsi tą vieną mintį vykdyti savo gyvenime ir įvykdė. Šv. Ignaco augštoji mintis buvo: „Viskas didesnei Dievo garbei“, — šv. Pranciškaus Ksavero: „nemirtingų sielų gelbėjimas“ — „Esu augštesniems dalykams gimes“, tarė sau šv. Aloyzius. „Kam tu čia esi atėjęs“, klausdavo dažnai save Šv. Bernardas, kad neužmiršti gyvenimo uždavinio. „Quaere super nos“ — „prašokk mus savo siekimu“, taip šaukdavo pažvelgęs į žemės sutvėrimus šv. Augustinas. Vienu žodžiu nėra nei vieno šventojo, nei vieno dainiaus, nei vieno dailininko, kurs nebut vykdęs kokios nors augštesnės minties.

Pats Dievas mėgsta karštas sielas, vyrus karštais troškimais. Juo žmogus daugiau tur tų augštų troškimų, juo ir Dievas daugiau jam nepaprastų dovanų teikia. Sielos karštais troškimais trumpu laiku padaro didesnę pažangą doroje, moksle, socialiaame veikime, nekaip šaltos sielos per visą savo gyvenimą. Todel bukime *μεγαλόψυχοι* didžiasieliai, t. y., nesitenkinkime menkais daiktais bei tikslais, bet pamylėkim kas augšta, kas kilnu, kas garbinga.

Norint buti laimingam, reikia gyventi tam tikrojam idealų augštumoj, kurstyti save augštomis mintimis.

Jis iš dangaus nor gaut gražiausių žvaigždžių,
Ragauti žemėj augščiausio saldumo,
Ir vis kas arti ir vis kas yr žema,
Netildo jo krutinės alkanumo.

Ir nenuostabu, nes tik tai, kas yr augščiausia, teteikia tikrą laimę.

II.

Augštosios mintis reikalingos yra ir tautoms sunkiose jų istoriško gyvenimo valandose.

Kuomet tauta pasirenka sau augštą tikslą ir pilnai supranta savo uždavinį, jos gyvybė ir augimas yr amžiams užtikrintas. „Duoti tautai augštą mintį, reiškia didinti jos tautišką turtą“, sako vienas francuzas. Tą uždavinį senovėje pildydavo ciesoriai, karaliai, kunigaikščiai, labjausiai popiežiai. Jie tai stengdavos, ypač pavojaus valandomis, teikti tautoms augštų minčių, tikrų žadinančių idėjų. Tautos neprisiimančios augštų minčių, nusideda Dievui. Delei to Dievas per karalių Dovidą gaudoja: Populi meditati sunt inania—„tautos mąstė apie niekus“. Nelaimė tautai, kuri augštų minčių nemėgsta, sau jokio augšto uždavinio nesistato, kuri tenkinas vien materialiu gyvenimu, negerbia savo didvyrių ir savo gadynės svarbos nepermano, o kartais net ir savo augščiausias mintis tramdo. Tuomet kita tauta atėjus užima jos vietą.

„Turėkit idėją ir pasitikėkit ateitimi“, tarė teisingai francuzas Lacordaire'as. Kolei augštos mintis gyvuoja tautoje, ji turi dar ateitį, kad ir butu laikinai parblokšta, nes tikros gaivinančios idėjos niekad nežuna. Įkvėpti tautoms augštų minčių, parupinti joms idealų tai augščiausias kultūros uždavinys, tai amžinai patenkantis veikalas.

Iš anglų paskolino amerikiečiai savo didžiąją mintį (panamerikanizmą). Kaip tapo didele Rusija? Plėtodama didžiąją mintį, kurią jai savo testamente paliko Petras Didysis. Prusuose taipgi galima išpitreti lyg giją amžiais besitęsiančią vieną tiksliai nustatytą didžią mintį. Kas suvienijo Italiją? Paskolinoji iš Murto Cavour'o mintis, tik, deja, įvykdinta nesilaikant teisybės dėsnių.

Kol senovės Graikuose ir Romėnuose viešpatavo augštos mintis, tos tautos žydėte žydėjo.

Pažvelgkim taipgi į istoriškus tautų didžiavyrius. Jiega stumianti juos prie didžių veikalus buvo tai jų augštos mintis. Imkim tokį Karolį Didįjį, Fridrichą Barbarosą Vokietijoje, Fridrichą Didįjį Prusijoje, Petrą Didįjį Rusijoje,

tokį Napoleoną, Cezarį, Hanibalą, nekalbant jau apie senojį Įstatymo didžiavyrį. Argi jie butu tiek savo amžiuje nuveikę, jei nebut savyje kurstę augštų minčių.

Istorija vadinama *gesta Dei per nationes* (Dievo veikalais tautų pastangomis atliktais). Ji galima pavadinti ir *gesta Dei per ideas* — „Dievo veikalais, kuriuos vykdo idėjos“, nes tautas prie istoriško veikimo stumia tos ar kitos idėjos. Tai yra faktas.

Nėra reikalo, kad idėjos gamintojas ir jos vykdytojas butu tas pats asmuo. Kaip šiaip jau gyvenime, taip istorijoje matome darbo pasidalinimą. Vieni gamina idėjas, kiti karštai persiėmę, jas vykdo.

Didžiausiais idėjų bei augštų minčių gamintojais senovėje buvo pranašai. Juos prašoko Kristus ir jo apaštalai, apšviesdami dieviškomis mintimis visą pasaulį. Nun tą pašaukimą pildė Bažnyčia, metas nuo meto prabildama popiežių lupomis.

Deja, tik jų balso nun daug kas nenori klausyti, bevilydami elgtis autonomiškai visose srityse. Prie ko veda tautas toji „autonomija“, matom tai šiandien aiškiaus nekaip reikia. Matom taipgi ir ką pasaulis yr pelnęs niekindamas augštas mintis, plaukiančias iš Bažnyčios.

Dar Gete yr patėmijęs, kad „tikėjimo gadynės (tai yra augštų minčių gadynės) buvo visada žydėjimo gadynėmis“. Priešingai gadynės netikėjimo, materializmo, pesimizmo, kaipo atmetusios augštas mintis, yra gadynės dvasiško snaudulio, nusilpnėjimo, doriško puvimo, nešančio neretai paskui ir galutiną tautų bei civilizacijų žlugimą, kaip tai buvo senoje Romoje, gerbusioje vien materialę jiegą ir nuo tos jiegos galutinai žuvusioje. Nes jiega gai vinanti žmones ir tautas — tėra viena, — tai dvasios jiega. Kad ji nesilpnėtų ir neuždustu žemės purvuose, reikia ji gaivinti tam tikru maistu. Tas dvasios maistas tai augštos mintis, kilnios labo, grožio ir tiesos idėjos, amžinos žmogaus problemos.

A. J.

MANO RUMAS.

Sumaniau statyti rumą —
Naują, dailų, neregėtą,
Neperdidelį didumo,
Bet nepaprasto augštumo,
Mat tai rumas bus poeto.

Nusibodo, įkyrėjo
Vargt po svetimu man stogu,
Plėšė ponas kiek norėjo,
O visai jam nerupėjo,
Kad man angšta, nepatogu.

Jis ant vietos, tu kasmetai
Traukkis lauk, jei nepatinka...
Na važiuotum, — kurgi ratai?
Dainiai — ne aristokratai,
Tur Pegazą, bet nekinka.

O ir gavęs naują butą,
Vėl palieki senas vergas:
Kremti nuomai sausą plutą,
Šeimininko vengi druto,
Ponas tau net kiemo sargas.

Tiek prityręs nesmagumo
Ir visokių baladonių,
Sumaniau statyti rumą —
Neperdidelį didumo,
Bet iš plytų... ne svajonių...

Savo žemėj gavęs vietą
Gražią, liuosą nuo gyvačių,
Kast emiau aš molį kietą,
Bet už prakaitą pralieta
Retas man tesakė ačiu.

Darbą dirbant nerupėjo
Mano brolio dėkingumas,

Nežiurėjau šalčio, vėjo,
Tildžiau širdį, jei skaudėjo,
Mintimi: palaukk, bus rumas!

Taip po metų metai slinko
Ir jau pamatas iškilo.
Ačiu Dievui prisirinko
Architektų, dailininkų,
Mano rumą jie pamilo.

Ėjo darbas nustatytas,
Kas suklydo tą mokinom;
Vos nušvito naujas rytas,
Minkėm molį, dirbom plytas
Ir baltas kalkes gesinom.

Ir ant pamato tvirčiausio
Va jau ėmė rumas kilti,
Siekie ažuolo augščiausio
Ir net debesio greičiausio,
Ir jau laimės kurstė viltį.

Bet pikta audra užėjo
Niekeno ne pramatyta,
Griausmas trenkė, sudundėjo,
Rumo sienos sudrebėjo,
Liko viskas suardyta.

Dievas duoda, Dievas ima,
Kas Jam tinka, tai ir daro!...
Broliai, pažibos jaunimo,
Meskit lauk nusiminimą
Ir varykit antrą barą.

Turit proto, bukit vyrai,
Man talkon ateit skubėkit!
Negražu, jei liks vien tyrai...
Tat beskambant mano lyrai,
Rumą vėl statyt padėkit.

Neškit, kraukite po plytą,
Veskit, tieskit naują sieną,
Kad iš yrų atstatytą,
Užbaigtą ir išrėdytą
Rumą rasčiau ryto dieną.

Nebijokit užkerėtas
Jis nebus — laikai mat nauji,
Jis daug kam jau pažadėtas,
Aš ne ponas, tik poėtas,
Aš ne sau vienam statau jį.

Vietos ras jame kiekvienas,
Kas padėjo jį statyti
Kam patiko darbo dienos,
Nes to rumo plačios sienos,
Kambariai nesuskaityti...

Kas myl Dievą tenebijo,
Dailią čia turės bažnyčią,
Ras maldingą kunigiją,
Ras ir mokslo čia draugiją,
Gaus čia ir kaimietis grįčią.

Draug mokyklos bus jaunimui —
Zemos, augštos, vidutinės,
Knygos, laikraščiai švietimui,
Salės paskaitoms, žaidimui...
Ir gydyklos ir vaistinės.

Darbas milžiniškas plėsis
Po bendru šio rumo stogu;
Kumu tuo visi gerėsis
Ir apleidę jį ilgėsis,
Nes gyvent čia taip patogiu.

Tat nun, broliai, bukit vyrai,
Man talkon ateit skubėkit;
Negražu, jei liks vien tyrai,
Taigi skambant mano lyrai,
Rumą vėl statyt padėkit.

Neškit, kraukite po plytą,
Veskit tieskit naują sieną,
Kad iš yrų atstatytą,
Užbaigtą ir išrėdytą
Rumą rasčiau ryto dieną.

A. Dailydė.

17—IX—16.

VASAROS RYTAS.

Dar migdosi saulė, rytai tik nuraudę
Skaisčiai, lyg pašvaistė, nušvito;
Medeliai dar snaudžia šakom's susiglaudę —
Nejunta jie auštančio ryto!

Tamsu dar ant lauko! Ir triobos ir krumai
Kaip šmėklos bedunkso aptemę;
Zolelė verkšlena, o rukas, lyg dumai,
Boluodamas sklaidos po žemę.

Kaimelis sau snaudžia; nuo jojo lyg skraistė
Vien tamsūs šešeliai padryko,
Tik skelbdams ten rytą gaidys pasišvaistė
Ir šaukia garsiai „kakariko!“

Nubudo tuojau šeiminkė - močiutė,
Akis sau nuo snaudulio trina;
Pamygta, o čia dar nekurta gričiutė,
Nežadinta miega šeimyna.

Pakilo nelaukus, nors sapnas akelių
Pramerkti neduoda, lyg tyčia,

Zegnojasi, meldžiasi puolus ant kelių
Ir pradeda ruoštis po gričią!

O saulė jau rodo veidelį iš šilo
Skystais debesiais apsiklojus;
Gegutė kukuoja, paukšteliai prabylo
Ir šaukia į darbą artojus.

Sujudo ir žmonės! Čia pusedams trimitą
Piemuo galvijėlius jau gena,
Čia žąsis į lanką viena paskui kitą
Keliaudamos šnekas, gadena.

Čia širmį pakinkęs naujai į vežėčias
Per kaimą kažkas nudundėjo,
Sulojo, nutilo... toliaus tik girdėtis,
Kaip semiant svirtis sugirgždėjo.

Šitai ir bernelis į lauką keliauja
Ir plaukia daina iš krutinės,
O girios jo klauso ir ošt nepaliauja...
Gražumas lietuvių giminės!...

Vincas Stonis.

DAILININKAS.

Parašė *Paparonis* sekdamas *Goethe*.

(Svinta. Dailininkas tepina portretą šlykščios moteriškės. Metęs galop teptuvą, kalba).

I.

Gana! negaliu! — ši sutrioji varsa
Į gyvą man kaulą įgriso...
E! kokia gi šlykšti,
Susidrumstus, tamsi

Ziuri gale baisia
Nuodėminga dvasia
Iš po apdaro viso.

(Prisiartina lango. Teka aušra).

Koks gražus rytmetys!
Visa miega saldžiai:
Ir pati, ir vaikai,
Ir mano dar snaudžia budrus rupestėlis...
Ką gi tėvas sakys,
Jeigu duonos prašys
Iš miego nubudęs krykštus kudikėlis"...
Et! — niekai ir gana!
Salin juoda mintie!
Ko dejuoji, širdie? —
Matai ryto aušra,
Pro tamsų burelį bekopdama, teka.
Cit! kas butu gi čia?
Gal dainuojama?... — ne! —
Tai teošia giria
Ir jausmas krutinėj tvinksėdamas plaka.
Koks gražus rytmetys!..
Koks gražus rytmetys...
Vėl aš jaunas, lakus
Vaidentuvės sparnus
Išskleidęs, pagausiu glėbin įkvėpimą
Ir jaunųjų dienų
Po tiek metų ilgų
Pasiėksiu galop išsvajotą troškimą.

(Stato pastovuosna paveikslą Venus Uranijos, dievaitės tyros dangaus meilės).

Tu, mano dievaite, širdies numylėta,
Tave glamonėju minčia!
Kada tik teptuvo esi palytėta,
Kvėpuoji vis grožė nauja.
Iš kur gi varsų tu, dangaus sutvėrime,
Iš kur gi — sakyk — įgavai?..
Tu viens tik jaunystės aistrus įkvėpime.
Tą paslaptį viens težinai.
Kaip aš tave myliu?!
Na, sakyk, ar galiu
Už blizgantį auksą kitam atiduoti?
A! — ar kvailio širdis
Atspės šias paslaptis? —
Ją traukia savėp tik blizgučiai spalvuoti.

Koks gražus rytmetys!

Visa miega saldžiai

Ir pati ir vaikai...

O, dievaite grakšti!

Prabėgs metai kiti —

Ir, mane kai visus,

Nuneš laikas baigštus

I amžiną atilsio vietą:

Liksi tujen viena

Tarp žmonių svetima...

Ot, niekai ir gana!

Šalin, juoda mintie,

Ko dejuoji, širdie,

It užklydus banga,

Atsimušus staiga

I jurinį atkrantį kieta?..

Koks gražus rytmetys

Visa miega saldžiai

Ir pati ir vaikai.

(už sienos girdimas kudikio verksmas).

Oi Dieve!..

(duryse pasirodo artisto žmona).

Žmona.

A! švinta jau!

Tu nemiegi

Ir nieko neveiki?!

Na, tai greičiau

Užkaiski puodą,

Iberk saujelę miltų,

Tik pamaišyk, kad neprisviltu.

Nenaudėliai vaikai

Miegoti man neduoda

(girdima vaiko riksmas).

Ar patrakai?

Nebliauk!..

(vyrui) Ei, ei, palaukk!

Ko bėgi?—malkų pasirinkk...

(vaikui) Tylėk, paspringk...

(vyras stovėdamas gėrasi paveikslu).

(vyrui) Ko stovi?—na greičiau,

Dar tokio nemačiau

Nenaudos. Anava! —

Paveikslu gėrisi, it paikas,

Mažas vaikas...

Kudikis. (duryse pasirodo kudikio galvutė).
Dailininkas. Tėveli! jums padėsiu
Gulėk, mažyti, sugėbėsiu...
Aš viens. Arba palaukk,
Kieman nubėgęs pamalkauk.

II.

Žmona. Na ko žiopsai?!
Ar nežinai:
Kas darbo nedaboja,
Padangėmis skrajoja —
Nevertas nė skatiko.
Juk vakarienei nebeliko

Nieko.

(ištiesus ranką) Duok!...

Dailininkas. Zinai, jog nieko neturiu!

Žmona. Nebuk šykštuolis! Kaip žiuriu
Su tokiu vyveliu
Reiks dvest badu

Dailininkas (duodamas smulkų pinigą) Na!

(girdima duryse bilsojant).

Dailininkas. Nubėgk, sunyti, pažūrėk,

Kas **BIBLIOTHECA**

Turbūt, tai jis!...

Sunus (atidares prieangį atbėga).

Tas ponas su pač

Ponia **BUNKPORT, MAINE**

Ot, tokia lyg bonia...

Dailininkas. Ša cit! — nerėkk!...

O, Dieve, jiedu ir vėl čia!...

(įeina svečiai).

Ponas. Prie darbo tamsta, vis randu,
Kada tik ateinu.

Nėr ką—gera žymė...

Dailininkas. Rausiuosi, it pelė...

Prašau prisisėst

Ir kiek atvėst —

Bandysiu piešt.

Poniute, pamaži,

Mus kedės tokios...

Pakeškit minutukę —

Bus šiandien pabaiga.

Ponia. O, šiandien aš subojus,

Nes naktį nemiegojus.

- Dailininko žmona* Poniutė visada,
Kaip radasta,
Skaisti graži.
- Ponia.* Žinau, žinau!
Bet gi... netokia dar buvau.
- Ponas* (žiurėdamas portreto).
Nebloga, ne!
Bet nepatenkinsi mane,
Tamstėle, taip staiga.
Matai! Veideliai nejtukę,
Akytės neviliokios...
O nosis!.. e! — nepanaši.
Kad butu ji graži,
Reikėtu dar žymės vienos —
Jai truksta dar gražnos.
- Dailininkas.* O, daug ko truksta jai!
Tikra tiesa!
Tiktai klaida visa
Tame...
- Ponas.* Al prisipažinai!
Juk aš žinovas — eee!
Tad darbo baigti taip veikiai
Dar negali...
Eiva namon, dušyt —
Ateisiva poryt.
Sudie!
- Dailininkas.* Sudie!...
O dar keli
Atlankymai tokie...
Verčiau but pragare
Ne šitokiam teisme.
- Muza* (pasirodo).
Sunau! peranksti tau tikėjimas blėsta
Ir jausmas krutinėj bereikalo vėsta —
Žinai, jog pasaulio kvailybių našta
Tau ypač dievulio nešiot paskirta.
Toj! boba šlykšti — bet gi moka apsčiai,
Tasai gi kvailys tegu peikia gudriai,
Tu džiaugkis savim ir savaisiais darbais
Metu įkvėpimo gyvai nuveiktais
Žinok — kas bendrauja augštai danguose,
Bus kunu varguolis — turtingas dvasia.

(T. b.)

Taip jam buvo lemta.

(Iš spaudos uždraudimo laikų).

Tamsu, lietus smarkiai teškia. Vėjas švilpdamas plyšiuose draskosi apie seną samanotą bakužę. Gaidys jau antrą kartą sugiedojo. Onytė keliasi iš lovos, užsižibina mažą lamputę, sėda ant kedės, kažko rupestingai laukdama.

— Ak Viešpatie! Kodel taip ilgai? Gaidys jau gieda, jo kaip nėra, taip nėra.

Pravėrus langą, pažiūrėjo. Baugu. Vėjas dar smarkiau šelsta, miškelis nesavo balsu ošia. Uždarius langą sėdo atgal nenurimdama. Pagalios subildeno kažkas palangėje. Onutė net kruptelėjo, bet tyliai subarškinus į langą, skubiai lyg iš miego pabudus nubėgo ir atvėrus duris užklausė:

— Juzeli ar tai tu?

— Taip aš — atsakė liudnu balsu.

Įėjusiu vidun atsisėdusio prie menkai apšviesto stalo ir vienas į antrą žiurdamu tylėjo, tarsi norėdamu atspėti vienas antro mintis; mergelė patėmijus, kad jis nepaprastai liudnas paklausė:

— Juzeli! kas su tavim šiandieną atsitiko, esi liudnas, ir kame našulį padėjai? Kyt anksti ateis Jonas, o apie pusrytį pribus ir Morta su Elzyte; reikia jiems knygas išdalinti, nes namie, laikyti baugu, jau ir taip žmonės visko prikalba.

— Našulį paslėpiau pas liepą, drevėje.

Ta drevė Onytei buvo gerai žinoma, nes tos liepos unksmėje ne vieną vakarą praleido, šnekučiuodamu su Juozeliu, apie vargus ir pavojus gabenant knygas iš Prusų. Kiek kartų maldavo mesti tą pavojingą darbą, gąsdino kalėjimu, aiškino sakydamu, „jau gana pasidarbavai tėvynės naudai“. Juzelis trumpai atsakydavo: kad sėdėsiu, tai bent žinosiu, už ką sėdžiu, ne taip kaip kaimynai: girti susipeša, o kalėjime išsipagirioja.

— Delko liudnas, persigandęs? sakyk delko nuo manęs kažką slepi.

— Negalima ilgai šnekėti, reikia žiburys gesinti, pamatę šviesą gali atsivyti.

Onytė tai užgirdus, akimirkoj užgesino lamputę. Mėnuo slinkdamas per debesius, švietė taip slaptingai ir be baimės darėsi nejauku. Juozas paėmęs Onytei ranką priglaudė prie savo krutinės, kurioje buvo jaučiamas smarkus širdies tuksenimas.

— Kad ir laimingai peržengiau rubežių, tarė, tečiau greitai pajutau, kad netoli vaikščiojo kažkas; apsistojęs išgirdau

netoli manęs šnekančius kareivius. Ačiu vien nakties tamsai ir vėjo smarkumui, pavyko perbėgti per laukelį, o mūsų miškelyje man jau buvo lengva ištrukti: jie ten pradėjo šaudyti, šukauti manydami, kad aš ten slepiuosi.

— Juzeli tu mano, kad tave sugautu, kame aš pasidėčiau ir kas mane našlaitę priglaustu, o dar prie tavęs galiu ir tėvynei pasidaruoti.

— Tada nereiktu nei tėvynės, nei manęs.

— Tu manimi nepasitiki...—nemaniau, kad turi tokią silpną valią, nors aš jau kelioliką kartų sakiau, kad su tavim viską iškentėčiau, nieko nebijau, be tavęs dienos šviesa tamsesnė už nakties tamsą.

Juzelis vietoj atsakymo, tvirtai priglaudė Onytę prie savo krutinės ir nutilo.

* * *

Buvo rudens naktis. Mėnuo plaukdamas per storus debesis sidabrino lauką ir šlamantį miškelį, ir vėl skubiai slapstėsi debesyse tarsi ko bijodamas; vėjelis barškino pusplukes medžių šakeles; debesims persiskyrus mirkčiojo skaisčiosios žvaigždės; lapai, kurie savo puikumu pirmiaus viliojo praeivio akį, dabar blaškėsi žemėje. Žmonės užmiršę pirmųjų pasigrožėjimą, mindė juos kojomis. Buvo jau vidurnaktis. Juzelis nešinas diktoku našuliu peržengė pavojingiausią savo kelionės žingsnį, rubežių; sargybos kareivis nuleidęs šautuvą ramiai sau miegojo. Juzelis pagreitino žingsnį, žinodamas, kad pas liepą susirinko jo laukti: Jonas, Onytė, Morta ir Elzytė, žino kad visi su nekantrumu laukia jo sugrįžtant; jis visas sušilęs skuba. Lieka tik vienas mažiukas miškelis; perbridus upelį tuč tuojau daržas ir plačiašakė liepa priglaus jauną knygnešį. Baigiant eiti per miškelį, lapai sušlamėjo. Juzelis net kruptelėjo, bet prašnekęs pusbalsiu: — „Zuikis“—nusispiovė žemaičių papročiu po išgaščių ir vėl ramiai žingsniavo gerai žinomu taku. Laukas pradėjo švytėti, jo širdis smarkiau pradėjo plakti, dar keletas minučių — sveikinsis su savaisiais, dalins knygas. Bet staiga užgirdo bėgančio arklio trenksmą; nesuprasdamas, kas čia darosi, apkvaito. Iš prišakio laukas, nėra kame slėptis. Netrukus pamatė ten stovint keletą vyrų; tada suprato, kame dalykas. Našulys iškrito iš rankų, visas nutirpo, kinkos pradėjo drebėti, o širdis dar smarkiau ėmė plakti! Prisiminė Onytės žodžius „gana pasidarbavai“. Bematant pasijuto kareivių naguose; mėgino teisintis, radęs tas knygas pamestas, bet to nieks neklausė.

Tuotarpu visi Juzelio draugai, sustoję po liepa tyliai šnekučiodami laukė jo grįžtant, ir tankiai kartojo:

— Kaip ilgai! Kame jis taip ilgai?..

Visi nerimastavo pradėjo tartisi eiti pasitikti. Netrukus Jonas ir Onytė ženge netolimo miškelio linkui, bet staiga kruptelėjo ir vienbalsiai sušuko.

— Kareivių balsai! Nebėra Juzelio!...

Jonas greitai atsipeikejęs ėmė raminti persigandusią Onytę.

— Nusiramink! gal kitu keliu jis ramiai eina, o mes jau išsigandome.

Kad ir ramino, bet gerai pats jautė, kad nieks kitas kaip tik Juzelis kareivių naguose, kurių klykimą girdėjo. Ilgiaus nebuvo ko laukti, pagalbos duoti irgi nebuvo galima, reikėjo tik savo kailį gelbėti. Suprato, jog yra keno nors apskusta; skubinosi pas likusias Elzytę ir Mortą, pranešti, kad savo namuose paslėptu visus lietuviškus raštus. Greitai Jonas pranešė ir Juzelio broliui, kas atsitiko. Taip visi pasidarbavo, kad prieš saulės tekėjimą nebebuvo nei pas vieną jokio lietuvis-tės ženklo.

Prieš pietus iškrėtė Juzelio tėvyškę, visus jo draugus; nieko nepešė, negalėjo daugiau prikabinti, o našulyje rastų knygų užteko Juzeliui pakliuti kalėjiman. Nuliudo visi draugai, nei vienas jų susiejimas nepraėjo nepaminėjęs Juzelio ir jo vargų. Šis gi tuotarpu liudėjo kalėjime, sėdėdamas prieš langelį, per kurio geležinius virbalus vos prasiskverbavo saulės spindulys; norėtu vargšas pamatyti skaisčiąją saulutę, ošiantį miškelį, paukštelės čiulbės, bet langelis augštai, neistengia jo pasiekti. Ne jam vargšui saulės spinduliai, ne jam gamtos grožybės, ne jam paukštelės giesmė, vyturio čiulbesys. Po kiek laiko buvo teismas. Juzelis liko pasmerktas ir atsidurė Sibire „aukso“ kasyklose.

Ateinanti rudenyje Jonas kliuvo kareivijon, Morta laimės medžiodama išdumė į Ameriką. Taip ir dingo buvusioji tėvynės gaivintojų kuopa.

* * *

Slenka metai po metų, neša, maino bloga į laimę, gera į vargus; aušta pavasaris, saulutė ir ta linksmiaus prašvyto. Žiema, netekus savo galės, purto baltąją skrandą, upeliai su iniršimu laužo ledus, rausdami seną vargą, gamta darbuojasi, rengiasi sutikti malonų svetį pavasarį. Deja, Juzelis „aukso“ kasyklose to nemato; jam vis vienoda, tamsa, drėgna; sveikata susilpnėjus, veidas išblyškęs liudija, kad ne nuo šiandien tamė požeminiame urve gyvena. Jo darbas vežti nepaprastą „auksą“

per ištisas dienas, jo maistas supelėjusios duonos pluta. bet ir to lig sočiai nėra.

Nors jo kunas suvargintas, bet dvasia dar liepsnoja karšta tėvynės meile; nepamiršo jis savo draugų, tikisi, kad Onytės tvirti prižadėjimai dar nedingo, turi vilties, kad globėja liepa nepamiršta, kad po ja renkas kaip ir pirmai.

Taip susilaukė vargšas 1904 metų. Netikėtai, pavasario paukšteliams kątik užgiedojus, pasklido naujiena: spauda leista. Tos naujienos garsas pasiekė ir vargstančio Juzelio ausį. Vargšas nenorėjo tikėti, kol netrukus vyresnybė pati pranešė, kad esąs liuosas. Gavęs leidimą važiuoti, kur tinkamas, apsiverkė džiaugsmo ašaromis. Bet kur jam maloniaus važiuoti, kad ne Lietuvon: ten jo tėvynė, už ją jis tiek kentėjo. Tatai skubinos grįžti, kad greičiau aplankyti senąją liepą, rasti visus nudžiugusius, kad be baimės galima naudotis lietuviškomis knygomis. O koks gi džiaugsmas bus atsiradus tarp savųjų.

Trumpu laiku užmiršta visus vargus; jis naujai atgymęs, bėga, važiuoja Lietuvon. Štai jau ir paskutinis tarpstotis; nenusėdžia vagone, rodosi šoktu ir bėgtu pėsčias, kad tik greičiaus.

Nuo stoties skubinasi kad suspėjus lig vakarui aplankyti Onytę, seną liepą, liudytoją jų karštos tėvynės meilės. Bet kurgi ta liepa? Ji buvo šioj vietoj, o čia dabar tik kelmas. Eina takeliu jieškoti vienatinės vilties Onytės, eina į pakrypusią bakužę, bet čia jo niekas nelaukia. Bakužėje tamsa; priartino vilties pilnas, tyliai lyg atmindamas senovę subarškino į langą, nesulaukęs atsakymo smarkiau subildeno šaukdamas:

— Onyt! eik manęs pasitikti, sugrįžau!

Vietoj malonaus skambančio Onytės balselio, ruščiai kažkas užklausė:

— Kas čia?...

Juzelis užgirdęs nepaprastą balsą, persigando: nesuprasdamas, kas pasidarė, šoko bėgti, kažkas pravėręs duris šovė keletą kartų. Juzeliui pasirodė, kad tiesiog į jį, ir šautuvo ugnies blikstelėjime pamatė kokią tai baidyklę, kuri išskėtus nagus pradėjo vytisi. Jis rėkdamas dar smarkiaus pasileido bėgti, bėgo pakol spėkų netekęs, parpuolęs ant žemės apalpo...

Praveria akis, mato aplink stovinčią žmonių minią, atsis-tojęs apsižvalgė ir, parsizėgnojęs pradėjo pamokslą sakyti nepaisydamas, kad vaikai jį pešioja, senesni juokiasi. Jis sako kas tik ant minties užkliuva, nors kartais nesumegsta kalba, sako iš gilumos sielos; sako kad žmones pulkais eitu jo pamokslų klausyti, nedelto kad jį gerbtu, garbės jis netrokšta, klausytojų nereikia; jis eina iš kaimo į kaimą sakydamas, bardamas, girdamas ir ramindamas.

Šalčiai, rudens darganos, smarkūs vėjai sunaikino jo paskutinę sveikatą, visas išblyškęs, pamėlynavęs atkeliavo vieną žiemos vakarą pas seniaus mylimą Onytę ištekėjusią už girios sargo; prašėsi kad priglaustu savo pastogėje. Jos vyras buvo besutikęs, bet jauna šeimininkė pasakė:

— Nėra čia tau, Juzeli vietos... Eik saul...

Juzelis atsisveikino murmeldamas kažkokią niekam nesuprantamą pranašystę. Ona išėjus uždarė duris ir, guldama pažiūrėjo pro langą. Ore baisiausi viesula, vėjas visu inirtimu draskosi nešiodamas sniegą; tvoros braška, stogai linksta, o vėjas lyg trokšdamas viską sunaikinti, triobos kamine kaukia: išardysiu-u-u, kad net kamino dūrelės barba.

* * *

Už poros dienų žmonės važiuodami į mišką rado pakelę užpustytą žmogų. Netrukus toj vietoj susirinko diktokas burelis visokio amžiaus žmonių; atkasę visi vienbalsiai sušuko:

— Juzelis!..

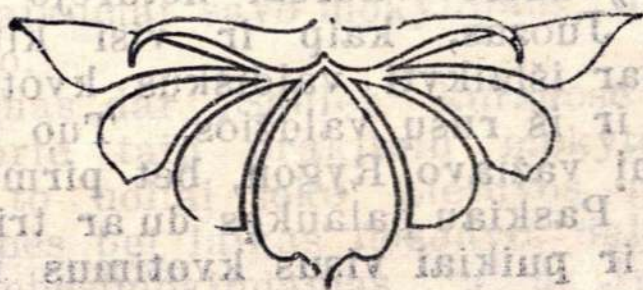
Kaikurie teiravosi, koksai tai Juzelis?

— Ogi tas kvailas, — aiškino girios sargo žmona — kuris pamokslus sakydavo.

Taip ir pabaigė savo amžį žmogus, kuris save užmiršęs darbavosi pasišventęs tėvynės ir tautiečių naudai.

Pušinėlyje šale priekalnio išdygo vienas kapas. Nekieno jis nepapuoštas, visų užmirštas, bet gulį jame žmogus neveltui yra gyvenęs savo amželi. Jo jaunystės pasišventimas, kad ir nerado atlyginimo ant žemės, betgi nepranyko be pasekmės. Dingo ne vienas Juzelis kovoje už spaudą, kaip dingsta ne vienas kareivis mušio lauke; bet kareivių kraujas neša laimėjimą tam, kas moka kariauti; taip ir Juzelių knygnešių darbas pagamino mums spaudos laimėjimą. Taigi, teesie amžina garbė užmirštam vargšui Juzeliui, ir jo draugams, o ypač tenegęsta niekad Lietuvos jaunime pasišventimo dvasia.

Algimantas.

Mokytojas Juozas Marcinkevičius.

Rodos dar taip neseniai stovėjome prie kapo jaunų Lietuvos darbininkų a. a. Juodišiaus, Siečkaus; rodos dar taip neseniai apgailejome, priglaudžiant juodajai Lietuvos žemelei, senus ir daug užsipelnčius mūsų darbininkus - pirmuosius mūsų visuomeninių dirvonų plėšėjus a. a. kun. Gerutį ir Landsbergį. Šiandien gi žiauri, beširdė giltinė išplėšė mums vėl vieną naują, jauną Lietuvos darbininką a. a. mokytoją Juozą Marcinkevičių.

A. a. mokytojas Juozas Marcinkevičius gimė 1892 m. sausio m. 1 d. Zapiškio miestelyj, Marijampolės apskr. Suvalkų gubernijos, prastoj, aprukusioj Nemuno žvėjo pirkelėj. A. a. Juozo tėvas—doras rimtas, bet neturtingas žmogus šiaip - taip maitinosi žvėjaudamas Nemune ar dirbdamas kitokius mažai pelningus darbus. Taigi ir a. a. Juozo gyvenimas nuo pat mažens buvo „ne rožėmis klotas“. Sunkus darbas bei vargas jam buvo priprastas ir nebaisus, A. a. Juozui labai tinka dainiaus žodžiai: „Čia užaugo, iškentėjo jis kančias visas ir pamėgo, pamylėjo vargdienių dumas“. Nes dar jaunas budamas jis pasirižta dirbuotis tarp tų varguolių, tarp kurių užaugo, rengiasi padėti jiems vargus vargti, dalintis jų godelėmis. Užtai pasi-taikius progai a. a. Juozui pakilti bent kiek augščiau tų varguolių, jis apsirenka buti ne kuo kitu, kaip tik mokytojum, kad, pasiekus savo tikslą, grįžti vėl į tarpą tų varguolių, iš kurių išėjo ir „atsikvėpus bent oru grynu, nešti šviesą broliams kiek spėkos gali“.

Kad pasiekus savo tikslą a. a. Juozas jau suaugęs važiuoja Veiveriuosna į mokytojų seminariją. Čia nepavykus pastoti, rodos dėl senumo, įtvaižiuoja 1909 m. Kaunan-ir pastoja į „Saulės“ kursų. Gerai mokindamasis, pasekmingai užbaigia 1912 m. trejų metų kursą ir tampa mokytojum. Kadangi „Saulės“ kursai neturėjo valdiškų mokyklų teisių, tai a. a. Juozas, kaip ir visi kiti „Saulės“ kursininkai, turėjo dar išlaikyti valdiškus kvotimus, kad gavus mokytojaus teises ir iš rusų valdžios. Tuo tikslu a. a. Juozas 1912 m. rudenį važiavo Rygon, bet pirmu kartu kvotimų nepavyko išlaikyti. Paskiau palaukęs du ar tris mėnesius, nuvažiavo antru kartu ir puikiai visus kvotimus išlaikė. 1913 m.

rudeni gavo mokytojaus vietą „Saulės“ mokykloj Mažeikiuose (Kauno gub.), kur ir mokytojavo lig vokiečių atėjimo. Ateinant vokiečiams, sugrįžo savo gimtajin Zapiškin, įsisteigė mokyklą ir mokytojavo vienus metus, kol antrų mokslo metų pradžioj mirtis neužspaudė jam akių.

Spalių m. 6 d. a. a. J. Marcinkevičius vėlai vakare parvažiavęs iš Kauno umai susirgo vidurių sukietėjimu. Liga pasirodė gana pavojinga. Vargais negalais parvežtas feldšeris žydelis iš Kauno nenuramino nabašninko draugų. A. a. Juozas nujautė ir pats neišgysiąs iš tos ligos, taigi išanksto atsirupino Šventais Sakramentais. Ir po didelių kankynių Spalių m. 15 d. 1^{1/2} val. ryto persiskyrė su šiuomi pasauliu, tėvučiais ir mylimais draugais.

Nepaisant to, kad ankstyba šalna pakando vasaros žiedus o žiauri vėtra nuplėšė paskutinį žalį medžių lapelį, vienok a. a. Juozo draugai ir draugės, giesmininkai ir giesmininkės, kurias daug savo gražiu balsu a. a. Juozas palaikydavo, pasirupino nupinti daug ir gražių vainikų.

Palaidota a. a. Juozas spalių m. 17 d.. Po pamokslėliui, pasakytam išlydint kuną iš namų, burys vaikučių su baltomis kokardomis ir rutų šakelėmis rankose sustojo po du į eilę, pirma grabo vainikus nešinos ir su žvakėmis rankose iš abiejų pusių sustojo draugės giesmininkės, o likusieji draugai pagiedojo drauge su kunigu graudingą „Miserere“.

Išpuoštoje bažnytelėje, prie daugybės žėrinčių žvakių tapo atlaikytos pamaldos už a. a. Mok. Juozo vėlę. Po pamaldų, tokioje pat tvarkoje, kaip ir atlydint, nulydėta a. a. Mok. Juozo kunas ant kapų. Gražiai ypač atrodė burelis vaikučių, lydinčių savo mylimą Mokytoją ir merginos abiem pusėm grabo nešančios vainikus. Ant kapų pasakyta antras pamokslas ir atsisveikinta su mylimu Mokytoju ir draugu. Merginos ant kapo suklojo vainikus, mergytės, lankiusios mokyklą, rutų vainikėlius, kuriais buvo pasipuošusios, o vaikučiai—baltas kokardas. Nurimo ir vėjas, taip žiauriai nuplėšęs tamsios girios žalią vainiką, taip baisiai isiubavęs šaltą Nemuno krutinę. Tik nerimsta, neužmiršta tamsusis miškas žalio vainiko, nenustoja alsavus šalto Nemuno galinga krutinė, tik neužmiršta tėvučiai sunelio, vaikučiai savo mokytojaus, o draugai ir draugės mylimo Draugo.

Besimokindamas dar „Saulės“ kursuose a. a. Juozas sąžiningai rengėsi prie taip prakilnių mokytojaus priedermių užėmimimo. Be to uoliai sekė Lietuvos gyvenimą ir stengėsi, kiek aplinkybės bei laikas leisdavo, dalyvauti jame. Dar pirmame kurse tebesimokindamas a. a. Juozas gerai susi-

pažįsta su mūsų besimokinančios jaunuomenės srovėmis: ateitinikais bei aušrininkais, ir kaipo žmogus tikrai mylintis Lietuvą bei bažnyčią, tikrai trokštantis labo Lietuvos liaudžiai, greitai įsitikino, jog daugiau naudos bus prisidėjus prie vienaip manančios, vienaip žiurinčios į gyvenimą ateitininkų kuopos. Jau mokindamasis antrame kurse a. a. Juozas buvo vienu iš veikliausių ir gyviausių sąnarių tuolaikinės ateitininkų kuopos, susidedančios iš kursistų, o perėjęs į trečią kursą, tampa išrinktas kuopos pirmininku ir pirmininkauja visus 19¹¹/₁₂ mokslo metus. 1911 m., pasirodžius mūsų organui „Ateičiai“ a. a. Juozas, negalėdamas kol kas kitu kuo prisidėti prie jos palaikymo, pasižada padėti dirbti nors administracijoje. Čia jam su kitais Kauno moksleiviais teko garbė padaryti ekspediciją pirmųjų trijų „Ateities“ numerių.

Be to a. a. Juozas turėjo gerą balsą (bosą) ir visuomet dalyvavo, geriausiame tuomet iš visų Kauno chorų, „Saulės“ kursistų chore. Nesurengė kursai taipgi nei vieno vakaro, kuriame nedalyvautu a. a. Juozas Marcinkevičius. Jis turėjo neblogus artistiškus gabumus ir puikiai atlikdavo savo roles. Kaip draugas a. a. Juozas budavo visados malonus, linksmas, sumanus, mokėdavo susirinkus burelin visus užinteresuot, palinksminti, prajuokinti. Jo visuomet budavo geras upas, retai kada jį tematydavo nusiminusi. Budamas geru kataliku ateitininku a. a. Juozas begalo brangino dorą. Savo elgimuosi stačiai buvo pavyzdžiu kitiems draugams. Jis kiekvieniame asmenyje matė tik draugę bei draugą. Beto labai mylėjo blaivybę. Viskas jam nekliudė buti begalo linksmiu draugu, mėgti pasilinksminimus, ypač žaidimus ir dainas.

Tapęs mokytoju, a. a. Juozas pastoja į Lietuviių Katalikų mokytojų Sąjungą, kurios darbščiu sąnariu išbuvo lig mirties. Kadangi sulig tuolaikinės Rusijos tvarkos a. a. Marcinkevičius negalėjo grįžti mokytojauti savo gimtajin, numylėtajin Zapiškin, tai mokytojavo dviejus metus bent kiek toliau nuo savo gimtinės — Mažeikiuose, bet toj pačioj jam brangioj Lietuvoj. Mažeikiuose a. a. Juozas buvo netik pavyzdingu mokytoju - auklėtoju, bet uoliai darbavosi ir už mokyklos sienų. Mylimiausias jo darbas už mokyklos buvo jaunimo srityj. Mažeikiuose buvo jaunimo kuopelė, kuriai a. a. Juozas buvo atsidavęs visa širdžia. Jie čia darydavo susirinkimus su pasikalbėjimais, rengdavo vakarus, gegužines ir kitokius dorus, blaivius pasilinksminimus. Dalyvavo a. a. Juozas ir visuose Mažeikiu lietuvių draugijose, stengdamasis sukelti jose kuodaugiausiai veiklumą, kad daugiau atneštu jos mūsų žmonėms naudos. Kad a. a. Marcinkevičius Mažeikiuose pasekmingai darbavosi visuo-

menės labui, rodo kad ir šis dalykėlis. Visiems žinoma, jog rusų valdžia begalo nemėgdavo, jeigu mokytojas lietuvių darbuodavosi už mokyklos savo tautiečių naudai, ir stengdavosi juos pridaboti. Ir juo kuris mokytojas daugiau darbuodavosi, juo daugiau užsitraukdavo nemalonės. Tokių mokytojų skaičių, matyt, a. a. Juozas buvo užėmęs vieną iš pirmųjų vietų, nes Kauno gubernijos pradedamųjų mokyklų direktorius priverstas buvo raštu paliepti Mažeikių pristavui kuoaktyviausiai sekti mokytoją Marcinkevičių, nes šis kad ir atrodas „mužikovatyj“, bet esąs begalo gudrus ir labai dalyvaujās visose lietuvių organizacijose. Taigi jeigu a. a. Marcinkevičiaus darbavimasis Mažeikiuose atkreipė į save dėmesį Kaune, tai tik, matyt, jis buvo rimtas ir daug ko vertas.

Atkakus karo viesulai, a. a. Juozas neapleidžia savo tėvynės, kaip daugelis jo draugų, nebėga Rusijon, bet pasilieka tvirtai pasiryžęs visu kuo dalintis su savo numylėta liaudžia. Atėjus vokiečiams, a. a. Juozas tuojau grįžta savo gimtajin Zapiškin. Dabar išsipildo jo seniai užauklėtas troškimas—darbuotis tarp tų, tarp kurių užaugo. Užtai a. a. Juozas, kovodamas su vargu ir kitomis kliutimis, skubina steigia Zapiškyj mokyklą, surenka savo kaimynų vaikus ir mokina juos, nors karo audros pasekmės ir karo aplinkybės labai buvo blogos, labai trukdė darbą ir vargino. Išmokytojaves pernai per žiemą, rengėsi ir šiemet vėl su nauja energija pradėti darbą. Kadangi dabar į pradedamasias mokyklos įvedama vokiečių kalbos pamokos, tai a. a. Juozas šią vasarą važiavo dar į Mariampolę į vokiečių kalbos kursus mokytojams. Čia pasimokinęs tris savaites, sugrįžo Zapiškin ir pradėjo naujus mokslo metus; svajojo atidaryti net antrą mokyklą. Bet... „Homo proponit, Deus disponit“. Vos spėjo pradėti antrus mokslo metus savo gimtajam miestelyj, tik štai žiauri, kaip speiguotas šiaurys, mirtis pakirto jo jauną gyvybę, pilna energijos bei noro dirbti, vargti, kentėti visuomenės labui. „Nuo mirties ligelės—nera žolelės“. Taigi ir a. a. Juozas, vos savaitę sunkiai pasirgęs, apleido šį vargų pasaulį, o jo kuną priglaudė šalti Zapiškio kapai.

Šiuo nepaprastai sunkiu ir vargingu karo metu užbaigė savo trumpą amžių a. a. Juozas, nesulaukdamas galo vargų, kilusių dėl to begalo kruvino karo. Bet jis juos išvargo! Juk ir pilna pesimizmo, bet mėgiama lietuvių daina sako: „Kada numirsiu, viską užmiršiu, tada aš tave varge išvargsiu“. Tik jo senam tėveliui, sesytei, kurių a. a. Juozas buvo vienintelė viltis, vienintelė paguoda, vargas dar drąsiau akysna pažiūrėjo. Vienuok reikia tikėtis, kad ir jų Visagalis Dievas ir visuomenė neapleis.

Mirtis a. a. mokytojaus Juozo Marcinkevičiaus tai begalo skaudus smugis netik tėvams, giminėms, draugams, mokytojų luomui, kuriame a. a. Juozas buvo viena iš svarbiausių gyvybės arterijų, bet ir visai Lietuvai, ypač šiuo ypatingai sunkiu laiku, kuomet lietuviai išvaikyti iš savo tėvynės, išskirstyti po visą pasaulį ir negali sugrižti; kuomet pasilikusių Lietuvoje inteligentų - darbininkų taip maža, kad kiekviename žingsnyje jaučiama jų stoka, o ypač stoka gerų mokytojų, busiantiems Lietuvos piliečiams auklėti. Šioj srityj dabar kiekvienas turi dirbti už kelius. Taigi kaip nebus skaudus lig pačios širdies siekiantis smugis, nustojant pirmųjų eilių darbininko. Vienok, kad ir labai skauda širdį skiriantis su a. a. mokytojum Juozu, nors ir mažėja skaičius taip reikalingų darbininkų, — neturime nusiminti. Sena mūsų patarlė juk neveltui sako, kad: "Ką Dievas myli, tam ir kryželį duoda". O jei Dievas myli lietuvius — neleis jiems pražuti, išves juos savo stebuklingais keliais. Kantriai ir su vilčia kentėdami visus kryželius susilauksime geresnių laikų..

Juozo gi sielai suteikk amžinąjį atilsį, Viešpatie, ir amžinoji šviesa tegul jam šviečia!

Draugas *J. Lukošius*¹⁾.

Kaunas 18. X. 16.

¹⁾ A. a. Mok. Juozo laidotuvių aprašymą ir kaikurios bijografijos žinias maloniai suteikė man Gerb. Zapiškio Kunigas - Kamėndorius.

Knygų recenzijos.

O religijai Lėva Tolstogo.

Москва Издание „Путь“ 1912 г. 248.

Labai daugelio Tolstojus yra garbiamas, kaip naujos tikybos įsteigėjas. Nemaža yra ir lietuvių tarpe jo garbintojų. „Aušrinė“ dėdama jo nekrologų net stačiai palygino jį su Jėzumi Kristumi. Tuli sakoma: „Aš tikiu, kaip Tolstojas“. Taigi gal įdomu bus ir „Ateities“ skaitytojams sužinoti šį - tą apie Lėvo Tolstojaus tikybą. Norintiems patarčiau perskaityti minėtąją knygą. Yra tai žymesniųjų dabartinių rusų filosofų apie Lėvo Tolstojans religiją straipsnių rinkinys jų pačių tikibinės pasauležvalgos šviesoje.

Tolstojaus likimas, kaip naujos tikybos skelbėjas, išties išimtinas, neturįs sau lygių pavyzdžių ir liudnas. Mes matome greta nekritišką jo vardo gerbimo, šaltą tikybinių jo gerbėjų indiferentizmą; regime, kaip nesažiningai jų atsinešama prie tų tikybos brangenybių, kurios išties buvo šventos Tolstojui ir kuriomis nabašnikas gyveno.

Tai puikiausiai liudija, kaip yra tolimi dabartiniai oficialiai Tolstojaus garbintojai nuo mylimiausių jo idėjų, nuo tikybinio jo mokslo esybės.

Tolstojaus tikyba griežtai skiriasi nuo mūsų tikybos; skirtumas glūdi jo atmetime tikėjimo į Kristų kaip į Dievo sunų, Išganytoją ir Atpirkėją, į Jojo įsteigtąją Bažnyčią, gyvąjį Kristaus kuną. Šis skirtumas čia ypatingai aiškiai pabrėžtas. Tolstojaus religija deizmas, paremtas grynu naturalizmu.

Atmesdamas krikščionystę, Tolstojus buvo priešingas Kristui ir todėl mums katalikams jis negali būti nei vadovu, nei mokytoju. Visas jo mokslas - sausas racionalizmas; jokių paslapčių bei stebuklų Evangelijoje Tolstojus neranda, vientik doros principus čia temato.

Del gražumo gražiai kalba jis apie Dievą, apie Kristų, bet visa jo krikščionystė, teisingu V. Solovjovo pasakymu, — „gryna tuštuma“. Mėgo jis apie religiją daug kalbėti, bet religijos nesuprato ir ne Dievuje, bet egoizme ir racionalizme visą amžį pragyveno. Tik prieš mirtį buvo pabandęs gyviau susiartinti su Dievu, bet ir tai nepavyko, nes buvo jau pervėlu.

A. G—s.

Iš mokyklų gyvenimo.

Kaunas. Negalima nepasidžiaugti, jog ir mūsų kauniečių taip pilkas vienodai bėgusis visus metus gyvenimas, paivairinta bent metų pabaigoje. Mat pereinamo 27 gruodžio d. Liaudies namuose buvo surengta vaikų eglaitė, į kurią teikėsi atsilankyti Jo Malonybė Žemaičių Vyskupas ir dauguma Kauno lietuvių inteligentijos. Gražiai papuoštos eglaitės ir salė darė malonų išpudį.

Uždangai pasikėlus išėjo iš tarpo vaikų vienas berniukas ir gražiai pasakė „Viespaties užgimimą“ (iš istorijos); jam baigus dar gražiau užtraukė vaikų choras „Gul šiandieną jau ant šieno“, rodos, kad vaikelių giesmės aidas, nešdamas linksmą žinią, nuskambėjo suvargusios tevynės laukais. Po to pasakė du trumpu monologu: „Piemenėlių apreiškimas“, „Piemenis Betlėjus“, pagiedojo „Piemenėliams“ ir „O Juozapai“ ir padeklamavo „Žvaigždutė“, kurią ir pasibaigė pirmoji šventoji dalis. Palyginus su kitų metų eglaitėmis, reikia pripažinti, jog gana puikiai buvo išpildyta ta pirmoji dalis; tik bereikalo pasakojimuose ir giesmėse vartota žodis, „aniolas“ vietoj dabar primto ir vartotino „angelas“. Beto giedota „O Juozapai“; taip žodžių kirčiuoti negalima net ir giedant, bet tai, žinoma, mažmožis.

Antroj ir trečioj dalyj padainuota šešios dainelės. „Lietuva brangi; Oi varge, varge; Nueisiu, nueisiu; Motulė mano; Paukščių vainą“. Viskas labai puikiai išpildyta; tiesiog gerėtis tereikia taip išmiklintais balseliais; daugiau iš vaikų nei reikalauti negalima. Vien tik „Paukščių vainas“, gal geriau butu buvę visai nedainavus, nes ir jos melodija atrodo nelietuviška ir tekstas suterštas lenkiškumais. Užtat kitos dainos ištikrųjų buvo parinktos grynai lietuviškos; jų klausydamas jauteis esąs tarp „savųjų mylimųjų“. Gal nevienam prisiminė brangios kudukystės dienele ir viliote viliojo į tą nekaltųjų kudukėlių pulkelių.

Be dainų buvo ir deklamacijų: „Gimtinė šalis; Mylėk, vaikelį, gimtinę šalelę; Kur bėga Šešupė; Vilkas ir katinas; Kvartetas; Pelės; Gervė ir gužutis; Ratai ir rogės“. Svečiams eilutės ir sakmės labai patiko. Ypač gražiai pasakyta „Ratai ir rogės“ ir „Mylėk, vaikelį, gimtinę šalelę“. Tinkamai aprėdyti „Gužutis ir gervė“ prijuokino svečius besipiršdamu viens antram. Eilės ir sakmės buvo tinkamai parinktos ir gražiai pasakytos.

Galų gale išdalinta vaikučiams dovanų: sasiuvinių, paišelių, plunksnų, knygučių, obuolių ir pyragaičių. Gavę dovanas

vaikai visą valandą linksmi dainuodami žaidė, krykštė, užmiršę visus savo vargelius.

Vyresnieji žiūrėjo ir gerėjos, taip gražiai išmokytais vaikeliais. Ne vienas grįždamas namo pasakojo, daug mažiau tikėjęsis ne kaip, kad ištikrųjų yr' pamatęs, nes programos buvo gana įvairus ir viskas neblogai atlikta. Užtai beabejo reik pasakyti ačiu mokytojui J. Jarašunui ir mokytojai p-lei Z. Čalkytei, nesigailėjusiems savo triuso, kad palinksminus vaikučius ir davus progos kauniečiams lietuviams pamiršti dienos rūpesnius. *A. U.*

Vilnius. Spalio 18 dieną 1916 m. sukako 1 metai, kaip gyvuoja „Ryto“ dr. lietuvių gimnazija. Paminėjimui šios svarbios valandos buvo surengtas šeimyniškas vakarėlis—paroda.

Svečių, daugiausiai mokinių, tėvų ir globėjų, susirinko nemaža.

Visu pirmu p. direktorius savo prakalboje vaizdžiai nupiešė praėjusių metų gimnazijos veikimą. Paskui mokinių choras padainavo keliatą dainelių ir viskas buvo užbaigta deklamacijomis ir žaislais. Be to, p. Zmuidzinavičius suruošė piešinių gim. mokinių parodą, kurioje tėvai turėjo progos pasižiūrėti darbelių savo vaikų, ir patenkinti sukaktuvių išpuodžiais išsiskirstė.

Artimesniam tėvų susipažinimui su gimnazija, prie jos yra susitvėrusi Tėvų Taryba. Tarybos pirmininku yra d-ras Damaševičius, kuris laiks nuo laiko aplanko gimnaziją, dalyvauja pamokų vedime ir paskui Tarybos susirinkimuose praneša savo išpuodžius.

Pageidaujama, kad ir kitos Lietuvos gimnazijos sektu šiuo pavyzdžiu, nes kaip praktika rodo, toki taryba labai naudinga.

Lažietis.

Redakcijos atsakai.

D-ui Žemės Dulkei. Perskaite abu Tamstos eilių rinkinėliu, priėjome prie šių išvadų: pirmutinė Tamstos eilių yda—tai nuolat pasikartojantis mirties, grabo motivas. Pavartotas savo vietoj ir retkarčiais, jis gali būti labai gražus ir gilus. Bet vartojamas nuolat ir visur, jis, kaip senas pinigais, nusitrina ir, virtęs „maniera“, nebedaro išpuodžio, juo labiau,

kad poezija, teisingu vieno rašytojo pasakymu, yra gyvųjų, ne mirštančiųjų dievaitė. Antra—Tamstos eilėse per daug asmeniškų dalykų, kurie šiaip jau skaitytojui gali būti visai neįdomingi. Asmeniški pergyvenimai neprivalo būti dainiui viskas. Kas tuo tenkinasi, tas bus gal ir geras savojo „aš“ fotografas, gabus savo jausmų registratorius—protokolistas, bet nebus tikras dainius. Šis pastarasis privalo laikytis senos formulos: *natura et ars*—gamta ir tvėryba. Gamta—pamatas, tvėryba—viršunė. Fotografavimas gi savojo aš, kad ir butu griežčiausias, toli dar ne tvėryba. Tai reikėtų nuolat turėti omenyje ne vien Tamstai, bet ir visiems jauniems „kandidatams į dainius“.

D-ei Tyro Dukteriai. Kas augščiau atsakyta D-ui Zemės Dulkei—pritinka taipgi ir Tamstelei. Proza rašytieji Tamstos dalykėliai, kurie pateko „At.“ redakcijon, visi užpildyti vien asmeniškų išpuodžių fotografijomis. Geras yra daiktas mokėti dailiai nupasakoti, ką, Sveikutė, esi jautus, prityrus, bet atkartojame dar sykį—yra tai vien mechaniskas savęs kopijavimas—piešimas. o ne dailės tvėryba. Taigi patariame Tamstelei, nepaliaujant lavinus įgimtą sau širdies jautrumą, atkreipti draug akį ir į didečiai kiekvienai jaunai sielai svarbų proto lavinimą, skaitant daugiau žymesnių rašytojų, studijuojant vieną kitą pasirinktą mokslų šaką, kitaip sakant, rupinanties, kad ir širdelė butu pilna ir galvutė netuščia. Vienomis, kad ir dailiomis, svajonėmis toli nenuvažiuosi. Ateinančioji gadynė reikalaus darbo, darbui—reikės ne svajotojų, bet dailininkų—tvėrėjų. Jų burin stoti, rodos, ir Sveikutė esi pašaukta, nes atsiųstuose Tamstos rašiniuose žymu gyvo talento užmazga.

D-ui Paparoniui. Ačiu už „Artistą“. Mes jį pavadinom „Dailininku“. Tariamės, sveikas tam uebusi priešingas. Vertimas neblogas, atskyrus porą vietų, kur eliavimas išėjo nevisai, dėl netikros žodžių prieigaidės, pav. *a m á t o*, viet. *á m a t o* ir k.

D-ui J. Lukošiiui. Ačiu už atsiųstą nekrologą. Mielu noru dedame jį šin n-rin.

D-ui Vytui. Tamstai rašyti vyksta. Teikkitės ir toliau šelpti „At.“ savo raštais.

D-ui Vytui. „Kame ramybė“? gavome, ačiu. Netrukus sunaudosime.

D-ui Jonaičiui. Eilės „Draugui K. J.“ ir „Gedimino kalnas“ silpnokos. Ritmas šlubuoja. Epitetai pav. „taika geležinė“, „juodoji didybė“ parinkti netinkamai. Proza parašytieji „Karšti jaunuoliai“ daug geresni, bet aplinkybės neleidžia mums jų sunaudoti.

D-ui F. Kiršai. Labai ačiu. Mielu noru įdėsime, atskyrus „Uola“ kurioje dėl rimo mintis yra nuskriausta. Tokia augsta ideja reikalinga didesnio tobulumo.

D-ui Laziečiui. Apie „Ryto“ gimnazijos sukaktuves dedame šin n-rin. „Nuo Vilniaus lig N.“, nenorėdami užgauti mokytojų, nedėsime.

Redaktorius ir leidėjas

PR. A. DAMBRAUSKAS.

Saliamono Banaičio Spaustuvė Kaune Litzmann'o gatvė № 34.

Vasario 1917 m.

№ 2 (60).

ATTENTI

Turinys.

I. CH. RENOUVIER: Vertė X. X.: Apie žmogaus ir piliečio pareigas.	33
II. VYTAS: Kame ramybė?	36
III. A. KURONIETIS: Henrikas Senkevičius.	38
IV. FAUSTAS KIRŠA: Naujiems metams. (Eilės).	50
V. A. KURONIETIS: Nauji tikybos vadovėliai pradedamosioms mokykloms.	50
VI. MOKYTOJAS: Kelios pastabos apie pereitas kalėdų eglaites.	54
VII. Pas mus ir kitur.	57
VIII. Iš dvasiškos jaunuomenės gyvenimo.	57
IX. T. GENELIS: Iš mūsų mokyklų gyvenimo.	58
X. Prof. A. Leskien'as.	63
XI. Redakcijos atsakai.	64
